

REFLEKSIONER OVER RETTIGHEDSPROJEKTET

DVFs projekt for udsatte børn og unge nærmer sig sin afslutning. Lise Malling Olsen besøgte projektet i februar og giver her en status på projektet, mens Casper Johansen har skrevet en personlig beretning om sine pædagogfaglige observationer under sit besøg i november/december sidste år.

STATUS EFTER TRE ÅRS ARBEJDE

TEKST | LISE MALLING OLSEN

Baggrund

Projektet var planlagt til at starte i april 2014, men på grund af vanskeligheder med til-ladelse fra de officielle vietnamesiske myndigheder blev projektstarten udskudt til november 2014 med afslutning april 2017. Men DVF har netop fået lov til at forlænge projektet til udgangen af november 2017. Projektets formål er at hjælpe gadebørn og børn fra fattige familier i fire udvalgte distrikter i Ho Chi Minh City. Samarbejdspartneren er Ho Chi Minh Welfare Association (HCWA)

Der har været gennemført tre ret omfattende undersøgelser af en stor gruppe børn fra målgruppen samt børn, som bor og har boet på de to shelters, som hører under HCWA. Formålet med undersøgelserne var at kortlægge børnenes generelle adfærd, herunder familieforhold/problemer, skole/uddannelse, sundhedstilstand, arbejde, tigteri, vold og seksuelle overgreb. Svarene fra børnene var forbavsende ensartede. Årsagerne til, at børnene arbejdede på gaden, var for de fleste familiens fattigdom, men også problemer og vold i hjemmet spillede en rolle, især hos gruppen af gadebørn. Børnene fandt især, at der var problemer i forhold til udnyttelse i forbindelse med arbejde (børnearbejde er forbudt i Vietnam), med dårlig betaling og farlige arbejdsforhold, seksuel udnyttelse og overgreb, sygdom med ringe muligheder for behandling og risiko for at blive lokket ind i farlige miljøer og kriminalitet.

Børnene ønskede sig primært skolegang og uddannelse, hvilket de så som vejen mod en bedre fremtid. En anden prioritet, som især drengene fokuserede på, var beskyttelse mod

udnyttelse i arbejdssituationen, mens pigerne især fokuserede på beskyttelse mod seksuel misbrug og vold. Både piger og drenge ønskede sig adgang til sundhedsydelse. Af de 27 børn, som ikke længere boede på de to shelters, havde 40 % fået et fast arbejde. Resultaterne fra undersøgelserne er blevet brugt af HCWA til at hjælpe børnene i forhold til deres prioriteter og bliver brugt i det fortsatte arbejde i resten af projektperioden. Udover det vigtige arbejde med børnene, har projektet også en komponent, hvor fokus er kapacitetsopbygning af HCWA i forhold til at sikre deres egen overlevelse i en verden, hvor der skæres ned på ulandsbistanden, og hvor flere donorer trækker sig ud af Vietnam på grund af den almene velstandsstigning. Fundraising er derfor et af elementerne i denne komponent.

Howdan går det så?

I november 2016 besøgte Jonas Wirke og Casper Johansen fra DVAs projektgruppe HCWA for at gennemføre det årlige review af projektet med henblik på en detaljeret status af projektets aktiviteter. På baggrund af feedback fra forældre og offentlige myndigheder er det klart, at projektets aktiviteter vedrørende børns rettigheder har haft en afsmittende effekt og højt bevidstheden herom. HCWAs medarbejdere har forbedret deres færdigheder i at udføre undersøgelser om børns forhold, ligesom de også har forbedret deres rolle som forkæmper for børns rettigheder. Med hensyn til fundraising er HCWA i alvorlige problemer, da denne komponent er en del forsøkt. Men både HCWA og DVA's projektgruppe håber, at forlængelsen af projektet vil gøre HCWA i stand til at opbygge tilstrækkelig viden og metoder til at gennemføre aktivi-

teter med henblik på fundraising.

Jeg besøgte HCWA i februar 2017 for at facilitere en workshop om projektplanlægning og muligheden for at udvikle et ny projekt sammen med DVF. Vi tog udgangspunkt i problemerne, der var resultatet af undersøgelsen af gadebørnenes vilkår. Det var en uge med mange positive oplevelser, men ind i mellem også lidt vanskeligt, men HCWA medarbejderne udviste stort engagement i arbejdet med at udvikle et nyt projekt.

Jeg var så heldig, at jeg efter workshoppen kunne nå at deltage i det årlige evalueringsskud-møde om projektet mellem HCWA og deres lokale partnere i de fire distrikter, hvor projektet bliver implementeret. Det var et meget velorganiseret møde med oplæg og rapporter om aktiviteterne i 2016 fra de forskellige partnere i de fire distrikter. De fleste aktiviteter var gennemført som planlagt, men det blev besluttet, at der i resten af projektperioden skulle være mere fokus på 'vocational training', hvor man ville forsøge at gennemføre aktiviteten ved at rykke tættere på, hvor de unge bor. Afslutningsvis opfordrede Mrs. Thuan, som er kvinde for HCWA og projektleder, til, at man i de fire distrikter fortsætter med at arbejde tæt sammen med HCWA for at opnå målene for projektets aktiviteter. Hun understregede, at det var vigtigt med særligt fokus på 'vocational training', unge kvinder/piger med uønskede/tidlige graviditeter og børn, som havde brug for nødvendige attester ('legal papers') og sundhedsforsikringer. ■

Casper er 40 år og bor sammen med sin kæreste gennem 12 år og sin datter på 19 år, som er multihandikappet. Han er uddannet pædagog, og arbejder til dagligt som gadeplanskoordinator i Fritidscenter Brønshøj-Husum, som dækker over flere matrikler med både fritids- og ungdomsklubber. Casper har i det daglige ansvar for brobygning mellem bydelens klub- og foreningsløse, udsatte unge mennesker og de lokale klubber og foreninger. I arbejdet, indgår der, blandt meget andet, opsøgende arbejde - ofte i kriminelle miljøer, professionelt netværksarbejde herunder også med lokale skoler, tværfagligt samarbejde på tværs af Københavns kommunes forvaltninger, politi, almennyttige og private/frivillige foreninger og de mange generelle sociale indsats-

MIT MØDE MED SAIGONS SOCIALARBEJDERE

TEKST | CASPER JOHANSEN

- EN PÆDAGOGS OBSERVATIONER OG ANBEFALINGER

Der lå en uges arbejde med mine kolleger i Saigon foran mig, da jeg en efterårsdag i november 2016 satte mine fødder på vietnamesisk jord. Det var kun et halvt år forinden, jeg blev tilknyttet Rettighedsprojektet som DVFs pædagogiske konsulent. Derfor var det også første gang, jeg besøgte vores vietnamesiske kolleger i partnerorganisationen Ho Chi Minh City Child Welfare Association (HCWA), og første gang jeg skulle arbejde med udsatte børn og unge i Vietnam.

Til dagligt arbejder jeg med udsatte børn og unge i en stor bydel i København. Jeg koordinerer gadeplansindsatsen og arbejder derigennem med særligt fokus på lokalområdets mange ressourcer og tilbud, som kan være til gavn for bydelens børn og unge. Inklusion som teoretisk begreb, er grundsøjlen, eller metoden til at engagere lokale samarbejdspartnere og deres ressourcer.

Men nu var jeg spændt: Ville man overhovedet kunne sammenligne arbejdsmetoder på tværs af de kulturelle forskelle, og hvordan ville jeg kunne sætte mine kompetencer i spil til fordel for HCWA?

Der var lagt et stramt program for mig: Overvarelse af et kursus for forældre til teenagere, to familiebesejg samt besejg på både pigeshelteret, Little Rose Warm Shelter (LRWS) og på drengeshelteret, Green Bamboo.

Besejg på en skole i distrikt 7

Jeg besøgte to klasser og så, hvordan undervisningen forløb. Børnene var mellem 8 og 12 år gamle. I underetagen overværede jeg en undervisningstime, hvor målgruppen var forældre til teenagere, som HCWA havde kontakt til. Emnet hed "vær dit barns ven", og foræl-

drene fik en række specifikke råd, som i sin kerne handlede om at give den enkelte unge tryghed, kærlighed og selvtillid.

Forældrene forklarede, at deres teenagere beklammer sig om voksenlivets uafhængighed, økonomi og fremtiden generelt. Alle forældre blev enige om, at kærlighed mellem familie-medlemmer er meget vigtig.

Besejg hos to familier i en fattig del af Ho Chi Minh City

Jeg blev hentet på en motorcykel for at køre ud og besøge familierne. Den første familie bestod af en mor, en tante og to drenge på 16 og 18 år. Den yngste går på college og drømmer om at blive ingeniør og arbejde for et lokalt japansk firma. Den ældste har tidligere fået hjælp af HCWA til at starte en erhvervsuddannelse. Hjælpen bestod i undervisning af mekaniske færdigheder, og drengen har nu arbejde på fuld tid. Han og familien tjener ca. 2 millioner dong om måneden (knap 700 dkk). Drengene spiser hver dag i skolen eller på arbejdet, så alle pengene går til husstanden, til elektricitet, mad osv. Både moderen og tanten er syge og kan ikke arbejde. Moderen forsøger at få fat i gamle ris og gammelt brød, som hun kan sælge til svineproducenten. De tjener omkring 2.000 dong (60 øre) pr. kg ris eller brød.

Den anden familie bestod af en bedstemor og to drenge i alderen 14 og 16 år. Bedstemor arbejder som rengøringsdame på et hotel i byen. Den 14-årige går i skole. Han arbejder ikke for at tjene penge, men hjælper sin bedstemor i hjemmet. Den 16-årige modtager erhvervsuddannelse fra HCWA, også målrettet praktiske mekaniske færdigheder. Drengen arbejder også et par timer om dagen for at tjene penge. Familien tjener nok til at klare

sig endnu, men bedstemoderen er bekymret for fremtiden på grund af svigtende helbred. Faderen er i fængsel på grund af narkotika-handel og stofmisbrug. Moderen er gift med en anden mand og bor 20 km udenfor byen. Den ældste bror anerkender ikke moderens forhold, så det er kun den yngste bror, der stadig ser moderen. Den ældste bror var tydeligvis beklemt ved at snakke og stirrede trist ned i gulvet. Men da jeg spurgte ind til hans drømme om fremtiden, lyste han op og smilede. Hans drøm er at blive uddannet til computerprogrammør, fordi han håber på at komme til at arbejde for amerikanske firmaer. Han har nemlig hørt, at man kan tjene mange penge dér. Han er overbevist om, at penge er vejen til et lykkeligt liv.

Besejg på shelterne

Green Bamboo er dét, som DVF i dagligtale kalder 'drenghelteret'. Shelteret har kapacitet til 30 drenge, men huser pt. det halve. Shelteret ligger i en gammel nedslidt bygning midt i et fattigt kvarter med mange gadebørn.

Jeg tog en motorcykel til Green Bamboo tidligt, så jeg kunne overvære madlavningen og spise sammen med dem. Derefter mødte jeg lederen, Ms. Phat og fik en rundvisning på shelteret, som bar tydeligt præg af, at stedet mangler både penge og personale. Der var beskidt og intet varmt vand, fordi deres solcellevarmer er brudt sammen. Det mindede mig om et fængsel med jerngitter ved reosen, der adskiller hver etage. De egentlige faciliteter bestod bl.a. af en restaurant i stueetagen, som også blev brugt som opholdskøkken. Shelteret har også en SPI-medarbejder (Social Professional Integration), som har særligt fokus på udslutning af de ældste i målgruppen og deres

▲ Casper Johansen og Jonas Andersen fra DVF sammen med shelterpiger og medarbejdere fra HCWA

forberedelse til voksenlivet, så de kan klare sig efter opholdet på shelteret. Denne medarbejder arbejder ikke alene med de unge, men også med forældrene og andre professionelle. Hun havde et lille kontor med en gammel pc, nogle ringbind og et lille bibliotek med skolebøger. Der var også et aktivitetsrum til sport og et pc-rum, som var aflåst. Pc'erne var ældre maskiner, der kun blev brugt 2 timer hver søndag. Toiletet var meget uhygjensk og i badeværelset var betongulvet flækket og i opløsning. Der var 2 værelser, der bruges til klasselokaler. Et med få og gamle borde og et større, halvt tomt værelse med en tavle og en ikke-fungerende pc. På øverste etage var der en terrasse, der blev brugt til brusebad. Det var også her den ødelagte solcellevarmer var placeret.

Lederen havde nogle interessante metoder i sit arbejde med de underprivilegerede børn og unge drenge. Hun var kyndig og meget personligt engageret. Hendes metoder var baseret på professionel networking og samarbejde med de lokale offentlige skoler, lokale fodboldklubber, opsøgende medarbejdere fra tre forskellige distrikter, politiet og shelters i byen.

Green Bamboo har kun de 2 nævnte medarbejdere, lederen Ms. Phat og SPI-medarbejderen. Derudover er der 2-3 frivillige, og i perioder kommer der unge studerende i deres praktikforløb og hjælper til - ofte fra Danmark i øvrigt. Men de to faste og få frivillige arbejder på shelteret på forskellige tidspunkter og har forskellige opgaver, baseret på deres individuelle kompetencer. Lige nu underviser en frivillig i engelsk, og en anden underviser i pc-færdigheder. En tredje er der bare for at være social med børnene - for at give dem grundlæggende sociale kompetencer.

En frivillig gjorde os opmærksom på behovet for generelle reparationer og vedligeholdelse af hele huset og behovet for mere professionelt personale.

Lederen har indgået en aftale med det lokale politi. Når et barn bliver anholdt for narkotika eller andre problemer, kan hun afhente barnet efter tre dage. Tidligere overnattede en kok i shelterets køkken, som en del af hans frivillige indsats på stedet. En anden frivillig opholdt sig natten over tre nætter om ugen, indtil for to måneder siden. Lederen laver også opsøgende arbejde. Hun lokaliserer unge, der har brug for hjælp. Nogle gange kommer andre opsøgende medarbejdere med børn, der har brug for hjælp, og som ingen steder har at være.

Samarbejdet med andre shelters er vigtig for Green Bamboo. Hvis et barn af en eller anden grund ikke kan blive på shelteret, kontakter lederen andre shelters, og en plan for omplacering sættes i værk. For eksempel i forhold til udsatte piger kontakter hun pigeshelteret, Little Rose Warm Shelter, som DVF samarbejder med og som foreningen samler penge ind til i Danmark.

LRWS fik jeg også lejlighed til at besøge, og her var forholdene betydeligt bedre. Børnene har mere luft omkring sig, og huset er i bedre stand end Green Bamboo. Alligevel bar også LRWS præg af mangel på penge og personale. Da jeg fik rundvisning af lederen, var noget af det første, jeg bemærkede, at der manglede madrasser. Alt er meget billigt, dårlig kvalitet og meget beskidt. Der er mange katte overalt, og børnene syntes at nyde at lege med dem, og deres (børnenes) fysiske velbefindende lader til at være i orden.

Jeg fik at vide, at manglen på madrasser

skyldtes høj luftfugtighed, der kunne skabe dårligt indeklima.

Børnene var alle venlige overfor mig, og to piger ville lære mig at tælle til ti på vietnamesisk. De syntes, det var ganske underholdende.

De havde stationære pc'er, men de blev sjældent brugt. Jeg ville anbefale, at man øgede brugen og prioriterede undervisning af pc'ere til generelle formål. Som f.eks. vidensbaserede websøgninger, vejledning i brugen af sociale medier, øget online tilstedeværelse for at skabe bevidsthed om det sociale arbejde mv.

Mødet med socialarbejderne

En stor del af mit arbejde bestod i at observere HCWAs socialarbejders arbejde og reflektere over det. Men jeg fik også mulighed for at holde et møde med socialarbejderne, hvor vi i fællesskab kunne diskutere arbejds-metoder.

Jeg forventede en åben diskussion om forskellige vinkler og metoder til socialt arbejds-gadeplansarbejde, opsøgende arbejde, undervisning, aktiviteter, sociale-økonomiske- og misbrugsproblemer.

Men de var så forhippede på at høre om min baggrund, så i stedet holdt jeg et 2-timers foredrag om mine erfaringer med, hvad der kan opnås ved at nå ud til lokalsamfundet. Vi talte om metoder til at starte lokal inddragelse samt det generelle sociale og kriminalpræventive arbejde.

Mit indtryk af det faglige niveau var, at der var en høj kvalitet af planlægning og gennemførelse af undervisning og aktiviteter for målgruppen. Alle fagpersoner var nysgerrige om videreudvikling og potentialet i deres ar-

bejde. Men samlet set manglede der visioner, og dialogen bar præg af manglende viden om videreudvikling, ud-af-boksen-tænkning og generel fremsynethed. Det er tydeligt at de gør deres yderste for at imødekomme de problemstillinger, de oplever. Min opfattelse er, at de er overbebyrdede og dermed aldrig opnår det nødvendige overskud til at udvikle indsatsen.

Besøg på en skole

En times kørsel fra Saigons centrum skulle jeg besøge en skole, hvor de mest udsatte børn i Saigon undervises. Det er børn, som ikke har adgang til det normale skolesystem, bl.a. pga. manglende identitetspapirer. Efter samtale med skolelederen, som til hverdag arbejder på en lokal folkeskole, fandt jeg ud af, at hun havde åbnet dørene i sit eget private hjem for de udsatte børn. Her underviser hun selv, sammen med andre frivillige og professionelle fra HCWA. På skolen undervises der omkring 200 børn op til 15 år, og selve huset og grunden, det ligger på, bar præg af manglende vedligeholdelse og var derfor helt nedslidt. Der var langt fra siddepladser til alle. Det betød, at flere elever sad på trappetrinene ind til undervisningslokalet eller endda helt udenfor. De fleste materialer er doneret fra lokale private personer og virksomheder. HCWA påtager sig her undervisning i fag, som f.eks. det de kalder for "life skills" eller "livsfærdigheder". Denne dag var der fokus på, hvordan man bedst forvalter sine penge. Til at starte med ville langt de fleste børn hellere købe en

iPhone fremfor f.eks. en cykel eller mad. Og det gav selvfølgelig anledning til flere interessante samtaler om emnet.

Det er helt tydeligt her, at skolelederen har et enormt drive, et godt hjerte, privat engagement og er stærkt afhængig af det professionelle samarbejde med HCWA og lokale frivillige for at kunne gennemføre undervisningen.

Fokus på opsøgende arbejde

Ganske som forventet kunne jeg efter en uge i Saigon konkludere, at der er store forskelle på de problemstillinger, som udsatte børn og unge kæmper med i Danmark og i Vietnam. Selvom der også er ligheder - såsom stofmisbrug, vold og seksuel udnyttelse - er de økonomiske realiteter helt anderledes tyngende for de udsatte i Vietnam end herhjemme. Alligevel kunne jeg også konstatere, at jeg med min egen faglige viden og erfaring godt kunne bidrage med relevante input til mine vietnamesiske kolleger.

Mine forventninger med hensyn til brugen af professionelle metoder i forhold til planlægning og gennemførelse af undervisning og aktiviteter for målgruppen blev opfyldt. Men jeg ser et øget fokus på opsøgende arbejde kombineret med en udbygning af de faglige netværksaktiviteter som et område, der ville kunne løfte deres socialpædagogiske arbejde.

Jeg opdagede, at HCWAs socialarbejdere på nuværende tidspunkt ikke udfører denne form for direkte opsøgende arbejde. De fleste børn, socialarbejderne kommer i kontakt med,

er børn, som selv opsøger hjælpen. Der er heller ingen opfølgning på børnene efter endt forløb hos HCWA. Opfølgninger kan være nyttige til fremtidig strategisk planlægning, herunder systematisk brug af rollemodeller.

Det var også mit indtryk af det sociale arbejde, som bliver udført på shelterne, ville få gavn af professionel networking for at sikre optimal udnyttelse af de lokale ressourcer.

Faglig opkvalificering

Opkvalificering af personalets kompetencer vedrørende relationsdannelse overfor børn - for at få kendskab til de bagvedliggende problemstillinger, som de dårligt stillede børn befinder sig i, - er vigtigt.

Samtlige medarbejdere arbejder dagligt under et stort pres, når det kommer til sociale problemstillinger. For mig er det er derfor helt tydeligt at der ikke prioriteres samme tid til refleksion over eget arbejde, som vi efterhånden er blevet vant til i Danmark. Vi har i Danmark, netop erfaret, at refleksion, planlægning og effektivisering gavner alle involverede, herunder særlige målgrupper, hvis forhold alle arbejder for at fremme.

Derudover udtrykte socialarbejderne selv ønske om tid til faglig fordybelse, bla. gennem studieture - og det kan jeg kun støtte dem i.

Alt i alt arbejder HCWAs socialarbejdere på et højt fagligt niveau, og jeg håber, vores samarbejde med HCWA kan fortsætte i fremtiden, så vi kan få konsolideret deres faglighed yderligere til gavn for Saigons udsatte børn og unge. ■